

Марио Милушев

ЕО

(експериментално общество)

- © **Марио Милушев** - автор, 2004
- © **Марио Милушев** - редактор, 2005
- © **Марио Милушев** - оформление, 2005

СЪДЪРЖАНИЕ

СЪДЪРЖАНИЕ	3
УВОДНИ БЕЛЕЖКИ	4
НЕОБХОДИМОСТ ОТ НАУЧНА ОРГАНИЗАЦИЯ НА ОБЩЕСТВОТО	4
НАУЧНА ТЕОРИЯ	5
НАУЧЕН ЕКСПЕРИМЕНТ	7
ПРЕДМЕТ НА ЕКСПЕРИМЕНТА	7
ЕО – ЕКСПЕРИМЕНТАЛНО ОБЩЕСТВО	9
ОСОБЕНОСТИ НА ЕО	9
ТЕРИТОРИАЛНА ОБОСОБЕНОСТ	10
МАТЕРИАЛНО-ТЕХНИЧЕСКА БАЗА	10
УПРАВЛЕНИЕ, КОНТРОЛ И ЗАЩИТА	11
ТВОРЧЕСКИ ХАРАКТЕР НА ТРУДА	12
ИНДИВИДУАЛНО ВЪЗПИТАНИЕ И ОБУЧЕНИЕ	12
ЗАЩИТА НА ПРИРОДНАТА СРЕДА. ДИЗАЙН НА ЕКСПЕРИМЕНТАЛИЯ МОДЕЛ	13
ДОБРОВОЛНО УЧАСТИЕ	14
ПРЕДИМСТВА НА МОДЕЛА	14
НАГЛЕДНОСТ. РЕКЛАМНО-ПРОПАГАНДНА ФУНКЦИЯ ...	14
ОГРАНИЧЕН МАЩАБ	16
МИНИМАЛЕН РИСК	16
ИКОНОМИЧЕСКИ РАЗХОДИ И СОЦИАЛНА ЦЕНА	17
БЪРЗИ И БЕЗКОНФЛИКТНИ ПРОМЕНИ	17
ВЪЗМОЖНОСТИ ЗА ПОВТОРЕНИЕ	17
ПРОДЪЛЖИТЕЛНОСТ НА ЕКСПЕРИМЕНТА	18
ПОСЛЕДВАЩИ ДЕЙСТВИЯ	18
ПРОЕКТИРАНЕ И ОРГАНИЗАЦИЯ НА СОЦИАЛНИ СИСТЕМИ – ПЕРСПЕКТИВНА ОБЛАСТ В НАУЧНОТО ПОЗНАНИЕ	19

УВОДНИ БЕЛЕЖКИ

Последният значим експеримент в областта на социалното строителство остана в историята. Въз основа на поуките, извлечени от него, е на път да се наложи разбирането, че управлението на обществото не бива да бъде обвързвано с научни методи, защото така се пречи на свободното развитие на обществените отношения.

Обаче днешната демокрация едва ли е най-доброто разрешение на въпроса за социална организация. Така че двете алтернативи пред обществото са: или то да продължи да се развива стихийно, или най-сетне науката да се наеме с неговото управление.

НЕОБХОДИМОСТ ОТ НАУЧНА ОРГАНИЗАЦИЯ НА ОБЩЕСТВОТО

Има няколко причини, поради които идеята за научно организирано общество може да бъде извикана на живот. Например:

- ✓ на определен етап от развитието на човечеството да се появи необходимост от ново, по-високо равнище на обществената организация. В противен случай да се окаже проблематично съществуването на цивилизацията;
- ✓ овладяването на космоса. При създаване на космически поселения ще е наложително да се организира обществен живот в тях така, щото да не се допуска провал на един или друг скъпо струващ проект поради недоглеждане в областта на социалната организация;
- ✓ човечеството установява контакт с извънземна цивилизация. Ако тя е на по-високо обществено стъпало, на човешката раса ще бъде наложен нов, по-висок стандарт на обществена организация. И ако човешката цивилизация не съумее да се издигне на необходимото “космическо” ниво, рискува да остане аутсайдер, или по-лошо – да я изолират като западащ биологичен вид.

Биха могли да бъдат посочени и други основателни причини.

Основният въпрос, на който ще бъде направен опит да се отговори тук, е: как да бъде организирано посредством научни методи едно общество, за да съществува устойчиво то в продължителен период от време?

НАУЧНА ТЕОРИЯ

За да бъде създадено и да функционира нормално едно общество, управлявано от наука, първо е необходимо да е налице научна теория. Както се спомена, като се изключат опитите в областта на комунистическото строителство, друга теория, разработена до ниво практическа реализация, до този момент не е създадена. Всъщност теорията за комунизма не беше теория в истинския смисъл на понятието, а по-скоро пожелание, или по-скоро предварителни и най-общи насоки. Научната теория трябва да притежава редица характерни особености.

Може би най-важното – тя следва да си постави ясна и постижима цел. Само че е необходимо целта много точно да бъде определена. (Видя се какво се получи с понятието комунистическо общество.)

Твърдеше се, че диалектическия материализъм е база на комунистическата наука. Това обаче е идеология. Т.е. трябва да се изключи всякаква идеологическа обремененост – нещо, което в комунистическата теория не бе налице, напротив – наблягаше се именно на идеологията като средство за постигане на исканите резултати. (Това не е наука.)

Още – науката разполага с научен подход. Той би гарантирал положителния резултат. Т.е. всеки, който предлага решение на един или друг проблем чрез научни средства и методи, трябва да е в състояние да докаже ефективността им. Науката не може да си позволи да греша, създавайки нежизнеспособен краен продукт. Когато купуваме от магазина някаква стока, да речем компютър, ние подсъзнателно носим в себе си увереността за функционалността на това устройство, убедили сме се в неговата способност да обработва информация.

И това вътрешно убеждение идва от изгражданата с течение на годините увереност в правилността на научния подход като полезен инструмент за опознаване и преобразуване на света.

Освен подход, науката разполага с метод. Което ще рече наблюдение, изследване, обобщаване на резултата, направа на съответните изводи, проверка на получените знания и утвърждаване или отричане на постигнатото. Още – науката тръгва от определена точка, изследва всичко възможно около тази отправна точка и накрая, систематизирайки получените знания, се връща обратно в тази отправна точка. Така се затваря кръгът на научното познание. Това накратко е пътят на “произвеждане” на наука.

Защо не беше използван строг научен метод при строителството на комунизма? Вероятно защото създателите на теорията са се съмнявали в нейния успех. Довод: реакционните сили веднага биха задушили всякакъв опит за експериментиране. Само посредством революционни методи може да се свали буржоазията и на нейно място да се установи диктатура на пролетариата. Буржоазията не би дала доброволно властта. Трябва да се използва исторически изгодния момент и да се действа бързо.

Така прибързано, сприхаво и с неувереност за крайния резултат не постъпва нито един сериозен учен. Самият факт, че трябва да се употреби сила, говори сам по себе си за ненаучността на прилаганите методи. Те не са достатъчно ефективни, за да убедят обществото в правилността на новите идеи.

За да бъде една научна теория със съответната практическа тежест, тя трябва да отговаря на редица изисквания. Може би най-важното от тях е така наречената верифицируемост. Иначе казано, теоретичните постановки следва да бъдат подложени на опитна проверка, за да се установи тяхната истинност. Колкото важно е това за физиката като фундаментална природна наука, също толкова важно би трябвало да е и за обществените науки.

Научната теория е първото и най-важно условие за постигането на поставената цел. Обаче теорията сама по себе си не може да реши проблема, т.е. науката за обществото не може

да бъде чисто теоретична. Затова следва да се премине към следващ етап – експеримента.

НАУЧЕН ЕКСПЕРИМЕНТ

Сложността на обществото като управлявана система би следвало да покаже, че единствено научна теория не е достатъчна, за да бъдат изучени процесите в него и да се пристъпи към управлението му. Необходимо е експериментиране.

В съвременната наука експериментът е съществена част от научния метод. Без експеримент, без обратна връзка с обекта на изследване, и само посредством логически методи, не би могло да се постигнат сериозни научни резултати. Теория без експериментално потвърждение е само хипотеза.

Един сериозен научен експеримент би позволил да се изследват всички страни от живота на обществото, като се използват възможностите за бърза и решителна промяна и многократна възможност за повторение, докато бъдат постигнати желаните резултати. Експериментирането би избегнало риска от евентуален неуспех, който би довел до сериозни поражения върху обществото като цяло (точно това се случи при реализирането на недобре обмислената идея за комунизма).

ПРЕДМЕТ НА ЕКСПЕРИМЕНТА

Какво би могло се експериментира, когато става въпрос за общество?

Всеки проблем от областта на социалната организация и управление, всяко обществено отношение следва да бъде обект на внимание. Така няма да се остави “на тъмно” нито една страна от социалната действителност.

На първо място обект на изследване би следвало да са онези обществени отношения, които имат решаващо значение за интегритета и “работоспособността” на системата. В конкретния случай това би могло да включва следните два възлови момента:

1. Въздействието на обективните условия при формиране на ОО (обществените отношения). По-конкретно тук се включват всички онези материални предпоставки, които имат значение за формирането на едно или друго ОО. Иначе казано – каква трябва да е материалната база на обществото, за да осигури тя оптимално развитие за всички свои членове. Решавайки този проблем, би могло да се отговори на по-общия въпрос: дали обществените отношения зависят от материално-техническата база, в частност – научно-техническия прогрес, и ако да – в каква степен? Или: в каква степен обективният фактор въздейства върху обществената организация?

Възможните отговори са три:

- ✓ ОО не зависят от материално-техническата база. Т.е. те не се влияят от това дали обществото живее в бедност или охолство (днешната демократическа позиция).
- ✓ ОО изцяло зависят от материално-техническата база. Колкото едно общество е по-добре обезпечено откъм материални блага, толкова и ОО са на по-високо стъпало.
- ✓ ОО зависят в определена степен от материално-техническата база, но тази зависимост следва да се съобрази и със субективния фактор (вж. по-долу).

2. Въздействие на субективния фактор. Разумното начало – праг на разумност. Следващата стъпка е да се установи доколко може да се разчита на разумното начало у човека, за да се създадат сигурни гаранции, че в едни или други условия отделните индивиди ще реагират адекватно според изискванията на сложилата се социална организация. Иначе казано: доколко субективният фактор сам по себе си въздейства върху формирането на ОО? Дали индивидите са в състояние да организират така отношенията помежду си, че това да не зависи от обективни фактори – природни дадености, климатични условия, материално-техническа база, духовни блага?

ЕО – ЕКСПЕРИМЕНТАЛНО ОБЩЕСТВО

Грешен, ненаучен и опасен е подходът цялото общество да изпитва на гърба си едни или други нововъведения в областта на социалното строителство. За бъде избегната тази порочна и морално остаряла практика, се предлага следната идея: да се създаде ЕО (експериментално общество) с цел да се отработят основните обществени отношения преди те да бъдат внедрени в реалното общество.

ЕО би позволило да се решат предварително фундаменталните проблеми, които се явяват препъни-камък на съвременното общество – типът държавна организация и управление, въпросът за собствеността, видът икономика, материално-техническа база, ниво на творческия труд и т.н. Би могло да се изнамери решение на такива органично вплетени в тъканта на днешното общество негативни явления, като престъпността, корупцията, бюрокрацията и т.н и т.н. Това сега не може да стане по разбираеми причини.

Следователно се предлага да бъде създаден реално действащ модел (макет, образец) на обществено устройство, който да придобие характера на обект, върху който науката ще може да извършва пълната гама от научни изследвания, без опасения, че евентуалните негативни последици ще повлияят върху обществото като цяло (както се случи с комунизма).

ОСОБЕНОСТИ НА ЕО

Какво по-конкретно би могло да се направи във връзка с гореказаното?

- ✓ На подходяща обособена, самостоятелна територия да се създаде ЕО.
- ✓ ЕО да се изолира от конкретните исторически процеси, време и място.
- ✓ В ЕО да се създават и развиват ОО, които да се подлагат на научен анализ, доработка и усъвършенствания.
- ✓ Да се постигне устойчивост, надежност и стабилност на цялата система.

- ✓ При постигане на положителни резултати ОО да се привнесат изцяло или поотделно в съществуващата обществена система.

Вижда се, че ЕО, за разлика от съществуващите обществени образувания – като държавите например, притежава редица характерни особености.

ТЕРИТОРИАЛНА ОБОСОБЕНОСТ

ЕО би следвало да разполага със собствена територия. Тази територия да е достатъчно голяма, за да може то да се развива самостоятелно и относително независимо от другите териториално-политически образувания. И същевременно малка, за да може експерименталните методи да се прилагат с достатъчна ефективност. Така би могло да се правят бързи и ефикасни промени, налагани от прилагането на един или друг управленчески метод. (Точно това условие не беше налице при реализацията на комунистическата идея – цели държави попаднаха в нейн плен. Но една държава е изключително инертна система. Тя не може да се управлява ефективно.)

Конкретно това би могло да бъде определена територия с предварително подбрани характеристики – географско положение, релеф, климатични условия, вписване в околния пейзаж, изобщо всички постижения в архитектурата, технологиите, приложното изкуство, които биха спомогнали да се оформи облика на едно добре организирано общество.

МАТЕРИАЛНО-ТЕХНИЧЕСКА БАЗА

ЕО трябва да реши предварително въпроса за технологичното си ниво. Ако не можем да променим човешката биологична природа, не ни остава друго, освен да променим по оптимален начин средата, в която тя се развива. В комунистическата теория този въпрос беше подробно разгледан и дори се правеха опити той да бъде решен на практика. Смяташе се, че научно-техническата революция е онзи двигател, с помощта на който човекът ще бъде освободен от принудителния, непривлекателен, рутинен труд. Науката

трябваше да се превърне в непосредствена производителна сила, а човекът да се посвети на по-съдържателния творчески труд.

Тази идея в основата си е добра. Само че изисква изключително детайлна разработка, преди да бъде приложена на практика – нещо, което не се забелязваше дори като намерение. Нито бившият социализъм, нито развитите капиталистически държави бяха и са в състояние да предложат материално-техническа база на необходимото ниво. Отношението към научно-техническия прогрес днес има по-скоро емоционален, отколкото рационален характер. За да бъде осъществена идеята за изграждането на материална база, при наличието на която би станало възможно да се създадат условия за адекватно развитие на всеки член от обществото, трябва да се преодолеят множество теоретически и практически пречки.

Следователно възниква въпросът: какво трябва да бъде нивото на научно-техническата и технологичната въоръженост на ЕО?

Тъкмо в условията на ЕО би могло да се види какви изисквания би поставило пред научно-техническата революция едно общество, за да бъдат изпълнени задачите по осигуряване на всичко необходимо за нормален, свободен и с творчески характер живот. В едно ЕО по сравнително лесен начин би могло да се въведат високопроизводителни и автоматизирани методи на производство на блага, и така - дори само с помощта на съвременните научно-технически средства, да се постигне приемливо задоволяване на основните потребности на всеки член от обществото.

УПРАВЛЕНИЕ, КОНТРОЛ И ЗАЩИТА

Един от недостатъците на съвременните общества е в невъзможността управляваната система да бъде отделена от управляващата. Така се получава порочен кръг, при който не самото управление като специфична дейност е приоритетът, а борбата за управление.

ЕО по самата си природа би позволило да се приложат с еднакъв успех двата възможни управленчески метода – управление както отвътре (самоуправление), така и отвън. Или

по-точно, би могло да се практикува управление отвън дотогава, докато въз основа на експерименталните данни не се стигне до извода, че системата е в състояние да се управлява сама според предварително заложи критери (равенство, справедливо разпределение на богатата, възможност за оптимално развитие на всеки и т.н.)

ТВОРЧЕСКИ ХАРАКТЕР НА ТРУДА

Задължителна предпоставка – всеки член на обществото да се занимава с творчески труд. Например не е с творчески характер трудът на миньора, на общия работник, на счетоводителя, на работещия в “Макдоналдс”, освен, разбира се, ако извършващите тази дейност сами не определят своя труд като творчески. Т.е. творческият характер би следвало да се определя по два показателя – обективен и субективен. Творчески характер би имал трудът на инженера, който конструира машини за минна дейност, или на програмиста, който създава компютърни програми за счетоводни операции или готвачът, който приготвя нови ястия.

ИНДИВИДУАЛНО ВЪЗПИТАНИЕ И ОБУЧЕНИЕ

Девизът на новото време е: “Който може, го може”.

На пръв поглед – логично. Талантливите и способните успяват и не би трябвало да им се пречи.

Но какво да правят тези, които по една или друга обективна причина нямат възможността да изият своите способности? Защо няма хора без заложби. Ако се изходи от горния девиз, логично следва извода, че за тях не остава нищо друго, освен да се превърнат в аутсайдерите на обществото, или още по-лошо – както често става, да бъдат обявени за низша раса с всички произтичащи от това последици. Не противоречи ли това на самите демократични принципи? Не се ли получава прикрит, толериран от обществото егоизъм, който накрая да се изроди в открита човеконенавист?

Днес не се наблюдава подобна загриженост от страна на обществото. Наистина – прокламира се, че всеки има право на образование, правят се съответните усилия в тази насока –

образованието в основната си част е задължително и безплатно и т.н. Но в случая се касае по-скоро за “отбиване на номера”. Липсва сериозен научен подход. Защо за изпращането на един космонавт в космоса се полагат огромни усилия, изразходват се толкова средства (за сведение: частният орбитален полет днес струва 20 милиона долара), а за израстяването и възпитанието на един човек често не се полагат никакви грижи? Все пак това да си космонавт е частен случай на това да си човек. Създаването и израстяването на един човек заслужава повече усилия от обучението на един космонавт.

Подобна конфликтна ситуация в едно разумно общество не би трябвало да се случва. Принцип на образованието и възпитанието трябва да стане персоналната работа с всеки член. Всеки човешки живот, всяка човешка съдба, трябва да бъдат внимателно наблюдавани и дискретно подпомагани така, че да се осигури пълноценното развитие на всеки член на обществото. Науката посредством експериментиране би могла да определи какви усилия трябва да се положат и каква цена трябва да се плати за това.

ЗАЩИТА НА ПРИРОДНАТА СРЕДА. ДИЗАЙН НА ЕКСПЕРИМЕНТАЛИЯ МОДЕЛ

Експерименталният подход изисква моделът да бъде построен “начисто”, върху неизползвана до този момент територия. Самото проектиране би трябвало да включва такива методи на строителство, които да не нанасят поражения на околната среда. Това условие е необходимо не само за екологичното равновесие между модела и околната среда, но и за последващото “демантиране” на този модел – след изпълнение на задачите, за които е създаден.

Това изисква да се използват нови технологии за строителство. Например недопустимо е да се строят масивни бетонни основи на сгради и съоръжения, които да не позволяват да бъдат демонтирани с лекота, и ландшафтът да бъде възвърнат в първоначалното си състояние. Построяването на една автомагистрала например трябва да се съобрази с възможността тя да бъде демонтирана впоследствие, без този демонтаж да

налага да се взривяват масивни железобетонни блокове и да се използва къртовски труд по обратното им транспортиране до районите, откъдето са донесени и натрошаването им до получаване на екологично чиста маса. Иначе казано, всички конструкции, използвани за построяването на материално-техническата база на ЕО, трябва да имат характера на модули, които да не се свързват с околната среда под формата на недвижими, трудно демонтируеми или изобщо невъзможни за демонтиране съоръжения – неизползваеми на друго място, освен на мястото на първия им монтаж, а да се монтират, демонтират и пренасят като самостоятелни обекти. Така би се гарантирало, че на околната среда ще бъдат нанесени минимални поражения, най-вече под формата на незначителни промени на ландшафта – нещо, което при нужда би могло да се възстанови в първоначалния, предварително заснет и картотекиран вариант.

ДОБРОВОЛНО УЧАСТИЕ

Едно ново лекарство, преди да бъде пуснато в продажба, трябва да бъде тествано предварително. Резултатите за ефективността на лекарството могат да се окажат както положителни, така и отрицателни. Ето защо при тестването на нови лекарства се използват доброволци.

Доброволността трябва да бъде основен принцип при изграждането на ЕО. За разлика от съвременното общество, при което всеки се ражда на определено място в определена държава не по свое желание и воля, в ЕО всеки избран участник сам би решил да участва в експеримента по свое желание и воля. (За доброволци при комунизма никой не говореше.)

ПРЕДИМСТВА НА МОДЕЛА

НАГЛЕДНОСТ. РЕКЛАМНО-ПРОПАГАНДНА ФУНКЦИЯ

Защо беше необходимо да се ангажират силите на цели народи, да се построи социализмът, и накрая да се окаже, че светлата идея има и тъмни страни?

Ако идеята за ЕО беше приложена при изграждането на комунистическото общество, настъпилният крах вероятно щеше да бъде предотвратен. Защото всеки би могъл да се убеди със собствените си очи в предимствата на комунистическата система (предимства, за които се говореше надълго и нашироко, но които така и не успяхме да оценим по достойнство). Липсваше нагледна, образна представа за комунизма като идеален социален строй, никой така и не успя да го види със собствените си очи, да го “пипне”, ”помирише”. Ако имаше създаден действащ прототип, тогава нещата щяха да изглеждат другояче. Щяхме да се убедим в предимствата на комунизма пред другите общественно-политически строеве; посещавайки този прототип, както днес посещаваме забележителни места, щяхме да се докоснем до атмосферата на новото и съвършеното, да установим контакт с членовете на това експериментално общество. Само ако ни се бе показала въпросната система, само тогава биха могли да ни убедят в нейните достойнства. Много точно, според нас, би прозвучала за случая известната поговорка: ”По-добре един път да видиш, отколкото сто пъти да чуеш”. Кой не би се убедил, че комунизмът (или друг алтернативен, претендиращ за съвършенство, строй), е действително добър, ако има възможност да се запознае с него не само на теория, от книгите и разговорите с приятели, да го види с очите си, да се потопи в неговата съвършена организация? Според нас една от причините, поради която комунизмът загуби съревнованието с демокрацията бе именно в това – демокрацията бе реална, а комунизмът – само на книга.

ЕО би следвало да бъде създаден, за да се даде възможност за предварителен поглед и преценка на онзи краен продукт, чийто умален и опростен образ се явява самото то. Само така могат да се забележат и избегнат евентуалните недостатъци, които в процеса на проектирането не би могло да бъдат открити. Освен това всеки заинтересован може да получи ясна представа за “качествата на продукта”. Абсолютно задължително, според нас, би трябвало този метод да се приложи в областта на социалното инженерство, за да се убедят всички в качествата или недостатъците на ЕО. И едва когато те

бъдат потвърдени и съответно отстранени, да се пристъпи към прилагане на постигнатите резултати в реалното общество.

ОГРАНИЧЕН МАЩАБ

ЕО би била гъвкава, приспособима към промени, лесна за изследване система. Система, която има ограничени количествени параметри, по-лесно се поддава на управление. Много по-лесно ще бъде да организираме общество, състоящо се, да речем от 10 000 доброволци, отколкото сто или двеста милионна човешка маса, както стана при комунизма.

В затворена, изолирана и сравнително малка по мащаби обществена система биха могли да се заложат предварително някои добре обмислени стандарти, съобразени с последните постижения на теорията, и да се проследи как системата реагира. Ако предварителните преценки са правилни, ще последва развитие според очакванията. Ако ли не – тогава ще се въвеждат корекции. Точно това би следвало да се прави в ЕО – да се експериментира дотогава, докато се получи задоволителен резултат. И едва след това положителните моменти да бъдат пренесени в реалното общество.

МИНИМАЛЕН РИСК

Може най-големият проблем, с които се сблъскаха иначе хуманно настроените теоретици-комунисти, се оказа липсата на гаранция, която би трябвало да се даде в случай на неуспех при реализация на идеята. За предварителна нагласа за мислене по въпроса за отстраняване на отрицателните последици при евентуален неуспех на предстоящия проект обаче не се говори. В който и исторически документ да погледнем, няма да срещнем и намек за алтернативни мерки при неуспех. Навсякъде комунизмът се разглеждаше като панацея, която се налага догматически, без сянка за съмнение относно възможността за реализиране. Този подход наподобява действията на лекар, който е толкова сигурен в ефективността и безвредността на своето ново лекарство, че го предлага за масова употреба без предпазни мерки и предварителни клинични изпитания.

ИКОНОМИЧЕСКИ РАЗХОДИ И СОЦИАЛНА ЦЕНА

При всички случаи стойността на ЕО ще е значително по-ниска от стойността, която би следвало да се плати за алтернативни интервенции в реалното общество. Един действащ прототип на обществото би се задоволил с много по-малко разходи от тези, които бяха прахосани за безползното строителство на комунизма. Не е нужно да се споменава, че социалната цена няма да включва кървави конфликти.

БЪРЗИ И БЕЗКОНФЛИКТНИ ПРОМЕНИ

ЕО би имало предимството промените в него да се нанасят бързо. Така би се избегнала дългата и мудна процедура по организация на едно или друго обществено отношение в класическите общества. Например въвеждането на един закон днес отнема много време, не е възможно да се предвиди как той ще въздейства върху обществените отношения. В един умален, експериментален модел на обществото практически ще е възможно да се въведат нови норми буквално на момента, и в зависимост от реакцията да се правят промени по същата процедура дотогава, докато се постигне желания резултат.

Не е необходимо да се изчаква развитието на социални конфликти в случаите, когато се появи един или друг проблем. Последният би могъл да се изолира, анализира, да се намери разумното решение и то да бъде приложено в практиката.

ВЪЗМОЖНОСТИ ЗА ПОВТОРЕНИЕ

Един от най-големите недостатъци на класическите общества е невъзможността те да бъдат връщани на изходни позиции, ако се окаже, че предложената една или друга идея за по-съвършено обществено устройство не издържа проверката на времето. Не можем да се впуснем във велик завоевателски поход, да покорим половината свят, да наложим своите представи за най-добро обществено устройство и в момента, когато разберем, че сме сгрешили, да кажем – извинете!

ЕО би позволило да се експериментира дотогава, докогато се намери най-оптималното решение, дори да се наложи многократно да се прилагат едни или други подходи. (Това по разбираеми причини в реалното общество не може да се случи.)

ПРОДЪЛЖИТЕЛНОСТ НА ЕКСПЕРИМЕНТА

Трудно е да се прогнозира колко време такъв един експеримент би следвало да продължи. Това би могло да се установи по експериментален път. Най-разумно би било да минат няколко десетилетия – например 50 години, да се сменят едно-две поколения в ЕО, които да заживеят изцяло със съзнанието за членове на едно ново общество.

В тази връзка би могло да постулира **принцип на самодостатъчността: експериментът да се окаже успешен, когато се установи по безспорен начин, че системата е в състояние да съществува и развива самостоятелно, независимо от външните условия.**

Биха могли да се включат и субективни критерии – например ако всеки член на това общество декларира свободната си воля, че това е обществената система, в която той желае да живее и напред, то ще е налице сигурен признак, че обществото е достигнало необходимата степен на съвършенство.

ПОСЛЕДВАЩИ ДЕЙСТВИЯ

Какво би могло да се случи, след като експериментът приключи?

Може да се предвидят два варианта:

- ✓ ЕО да се запази. Негова цел да продължи да бъде отработването на отделните ОО, като постигнатите резултати впоследствие се прилагат в реалните общества.
- ✓ ЕО да се освободи от статута на ЕО и да се инкорпорира в реалното общество. На нейно място да бъде изградена нова експериментална обществена

формация. И така да бъдат създавани нови и нови ЕО, които – след придобиване на желаните характеристики, да бъдат обособявани като самостоятелни обществени формации.

ПРОЕКТИРАНЕ И ОРГАНИЗАЦИЯ НА СОЦИАЛНИ СИСТЕМИ – ПЕРСПЕКТИВНА ОБЛАСТ В НАУЧНОТО ПОЗНАНИЕ

В бъдеще - при положение, че идеята за ЕО се окаже жизнеспособна и приложима на практика - е твърде вероятно да бъдат създавани не само отделни ЕО, а и специални центрове за проектиране на ЕО. Това би било разумен подход, тъй като може да се предположи, че в резултат от научните търсения не една единствена, а няколко конкуриращи се варианта за социална организация ще притежават необходимата жизнеспособност, за да бъдат практически прилагани.

(ПРОДЪЛЖЕНИЕТО - В КНИГАТА)

